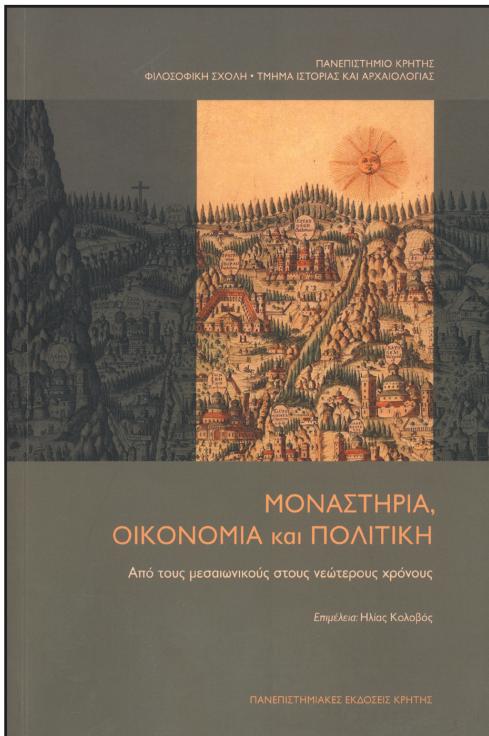

Ηλίας Κολοβός (επιμ.)

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΥΣ ΣΤΟΥΣ ΝΕΩΤΕΡΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ

Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης
Ηράκλειο 2011, σ. 289

Ο παρών τόμος αποτελεί μια εξαιρετική συλλογή ερευνητικών εισηγήσεων που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της επιστημονικής συνάντησης την οποία διοργάνωσε το τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης, τον Δεκέμβριο του 2009. Η εν λόγω μελέτη αποτελεί το απαύγασμα ετών προβληματισμού γύρω από την κοινωνική και οικονομική ζωή των μοναστηριών. Ο επιμελητής του

τόμου Ηλίας Κολοβός παραθέτει τη φράση του Μάρκ Μπλοχ, «αν και σε σύγκρουση με τα μοναστικά ιδεώδη και τους όρκους πενίας [...] ο μοναχός και ο παπάς έπρεπε να ζήσουν από τον κόπο των άλλων ανθρώπων», στην προσπάθειά του να εξηγήσει τον τρόπο με τον οποίο τα μοναστήρια απέκτησαν μεγάλη ακίνητη περιουσία και επιχειρηματικό κλέος.

Ιστορικά, η εξέλιξη των μοναστηριών σε Δύση και Ανατολή και η συγκέντρωση γης είχε μεγάλες αναλογίες, ωστόσο κατά τα μέσα του 16ου αιώνα υπήρξε μια σημαντική διαφοροποίηση, καθώς, λόγου χάρη, στην Αγγλία οι εκκλησιαστικές και μοναστικές γαίες δημεύθηκαν, ενώ στην οθωμανική Ανατολή δεν συνέθη το ίδιο. Οπως υποστηρίζει ένας από τους βασικούς συντελεστές του τόμου, ο Τάσος Αναστασίδης, αυτή η ελαστική πολιτική της Υψηλής Πύλης ήταν και ένας από τους λόγους της διατήρησης έως και σήμερα της μεγάλης ακίνητης εκκλησιαστικής περιουσίας. Η εμπλοκή των μοναστηριών στο εμπόριο οποιασδήποτε μορφής (όπως εμπόριο μαλλιού στην Αγγλία και πλοιοκτησία στη Νοτιοανατολική Ευρώπη) και το δικαίωμα κοπής νομίσματος, αποτέλεσαν κοινά χαρακτηριστικά γνωρίσματα της οικονομικής δραστηριότητάς τους σε όλη την Ευρώπη.

Η πολιτική τους επιρροή μέσω της οικονομικής τους δύναμης αποτελεί άλλον έναν άξονα ο οποίος διατρέχει τον τόμο αυτό, αφού λειτουργούσε ως ιδεολογικός νομιμοποιητικός μηχανισμός της εκάστοτε εξουσίας. Η ανίχνευση, λοιπόν, της ιστορικής συνέχειας της μοναστηριακής ζωής είναι σημαντικό να μελετηθεί από οικονομική και πολιτική σκοπιά προκειμένου να κατανοηθεί εις βάθος, γεγονός που αποτελεί και το επίτευγμα αυτού του πρωτοποριακού θιθλίου.

Παυλίνα Χατζηγεωργίου